

Reguleringsmyndigheten for energi - RME
Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo

Saksbeh./tlf.nr.: Anne Sofie Ravndal Risnes
Deres ref./Deres dato: 202317466-1/ 20.11.2023
Vår ref.: 2023/3969-2
Vår dato: 03.01.2024

ORIENTERING OM KAPASITET I TRANSMISJONSNETTET

I brev datert 20.11.2023 ber RME Statnett om en orientering om nettkapasiteten i transmisjonsnettet.

Statnett lanserte i 2021 en ny strategi ("Det grønne taktskiftet") der vi varslet økt behov for nettkapasitet og et betydelig løft i kommende investeringsnivå. De to siste årene har vi utviklet ti områdeplaner som dekker hele landet, og vi publiserte høsten 2023 vår første Systemutviklingsplan, der vi presenterer et målnett for 2040. Samtidig har vi økt innsatsen for å utnytte eksisterende nett bedre, inkludert betydelige tiltak innen digitalisering. Vi har strukturert kundearbeidet og tilknytningsprosessen og mener at Statnett tilfredsstiller tilknytningsplikten:

Vi sier ja til tilknytning av alle kunder under 5 MW (og 20 GWh), og vi har reservert kapasitet til 74 % av alle modne forespørsler fra større industrivirksomheter. Vi følger opp framdrift hos de som har fått reservert kapasitet, og inndrar kapasiteten dersom framdriften er for dårlig. Dette gjør køen dynamisk, og det vil oppstå muligheter for nye aktører når andre faller fra.

Et viktig budskap fra Statnett er at det trengs mer kraftproduksjon, raskere konsesjonsbehandling og en framtidrettet økonomisk regulering for at vi skal lykkes med å utvikle tilstrekkelig nettkapasitet i tide.

Vi ser frem til avtalt møte mellom RME og Statnett 5.1.2024.

Vi har reservert kapasitet til mye nytt forbruk

Statnett har per 31. desember 2023 reservert kapasitet til nytt eller økt forbruk på ca. 7900¹ MW. Av dette er ca. 3550 MW reservert i 2023. Til sammenligning er dagens maksimale last ca. 25 000 MW.

Samtidig er det et stort antall forespørsler fra aktører som ikke har fått reservert kapasitet. Av disse er 2720 MW vurdert som tilstrekkelig modne og plassert i kapasitetskø. Altså har vi, per dags dato, reservert 74 % av forespurt kapasitet der kundene er tilstrekkelig modne.

Vanlig forbruk kan normalt knytte seg til kraftnettet uten å vente. Statnett har nylig endret definisjonen av vanlig forbruk slik at dette omfatter forbruk under 5 MW og under 20 GWh/år. RME er orientert om dette i eget brev datert 30.11.2023. Kunder i denne kategorien inkluderer boliger, fritidsboliger, offentlig virksomhet og næringskunder med begrenset effektuttak. Dette utgjør den store majoritet av norske strømkunder.

¹ Nettotall. All kapasitet reservert siden 2018 minus all tilknyttet kapasitet siden 2018.

Nærmere 1000 MW kan tilknyttes hvert år fremover

I brevet skriver RME at dere oppfatter at Statnett har innført tilknytningsstopp for forbruk over 1 MW flere steder i landet. Vi mener at "Tilknytningsstopp" er et misvisende ord på dagens situasjon. De neste ti årene er det lagt til rette for en vekst i kraftforbruket som er større enn noen gang i norsk krafthistorie.

- For det første har Statnett endret definisjonen for vanlig strømforbruk til å gjelde forbruk opptil 5 MW, slik det er beskrevet ovenfor.
- For det andre er det reservert svært mye kapasitet til kunder som ennå ikke er tilknyttet nettet. Dette innebærer at det er lagt til rette for høy forbruksvekst, i størrelsesorden 1000 MW per år iht. planene fra aktører som har reservert kapasitet.

Nesten all kapasitet i dagens nett er allerede reservert. Tilsvarende er det meste av kapasiteten som oppnås gjennom pågående investeringsprosjekter også reservert. Her er det imidlertid regionale forskjeller (se vedlegg). Systemutviklingsplan 2023 viser planlagte nettførsterkninger fram mot 2040. Tiltakene legger til rette for en dobling av dagens kraftforbruk, gitt økt produksjon og mer fleksibelt forbruk.

Statnett oppfyller tilknytningsplikten

Statnett mener tilknytningsplikten er oppfylt, på tross av lange ventetider for enkelte sluttkunder, ettersom utvikling av nettet pågår kontinuerlig og må foregå gradvis. Som hovedregel vil alle større behov for økt kapasitet bli koordinert og utredet i relevant områdeplan der vi ser alle henvendelser om tilknytning samlet.

Vi reserverer kapasitet når det er driftsmessig forsvarlig for kunder som er tilstrekkelig modne. Alle som har reservert kapasitet følges opp tett, i samarbeid med underliggende nettselskap. Vi stiller gradvis høyere krav til kundens modenhet og fremdrift gjennom tilknytningsprosessen. Kunder som ikke har tilstrekkelig progresjon, mister sin reservasjon og kapasiteten frigjøres til andre kunder.

Aktører som har reservert kapasitet, utgjør et stort mangfold av ulike typer aktører. Nye grønne industrier, eksempelvis hydrogen/ammoniakk, batterifabriker og datasentre har fått reservert betydelige mengder kapasitet. Det er derfor allerede lagt godt til rette for utvikling av slike industrier i Norge, selv om det fortsatt er mange aktører som står i kø og ønsker nettilknytning.

Norge er et attraktivt marked for kraftbaserte investeringer, og en rekke globale aktører har søkt om tilknytning til det norske kraftnettet. Det er åpenbart ikke mulig å tilby tilknytning til alle, og noen må vente lenge på muligheten for tilknytning. Kø er den nye normalen.

Vi øker investeringene i transmisjonsnettet

For å legge til rette for høy vekst i norsk kraftforbruk, lanserte Statnett i 2021 en ny strategi: "Det grønne taktskiftet" hvor vi varslet behov for økte investeringer. Vi er godt i gang med mange prosjekter for å fornye og øke kapasiteten i transmisjonsnettet over hele landet. Tiltakene beskrevet i Områdeplanene gir et betydelig løft i kapasiteten til å dekke nytt forbruk.

Det er også behov for økt kraftproduksjon. Uten ny kraftproduksjon vil kraftprisen øke til nivåer som gjør fortsatt utvikling av kraftbasert industri mindre realistisk. Tilknytningsplikten for nytt forbruk kan ikke ses uavhengig av utviklingen i den nasjonale energibalansen, og Statnett kan ikke håndtere

dette alene som del av tilknytningsplikten. Dette har Statnett tidligere beskrevet i brev "Knapphet på energi og effekt om få år" til OED (datert 16.12.2022), som RME mottok kopi av.

Nettinvesteringer tar tid, og konsesjonsprosesser utgjør en stor del av tidsbruken i prosjektene våre. Statnett gjennomfører tiltak for å effektivisere vår prosjektgjennomføring, herunder "pakking" av tiltak mer omfattende rammeavtaler områdeplaner og et mer aktivt samarbeid med leverandørmarkedet.

Vi gjennomfører tiltak for å utnytte dagens nett bedre

Det norske transmisjonsnettet er allerede høyt utnyttet, og det er krevende å reservere kapasitet til ytterligere forbruksvekst før større netttiltak er ferdigstilt. For å møte den raske forbruksveksten gjennomfører Statnett ulike typer tiltak for å øke utnyttelsen enda mer:

- Vi øker kapasiteten i eksisterende anlegg, for eksempel ved temperaturoppgraderinger og endrede driftsgrenser.
- Vi tar kalkulert risiko og aksepterer mer N-0 drift, øker utnyttelsen av eksisterende anlegg og planlegger for økt bruk av systemvern
- Flere kunder tilknyttes med særskilte vilkår, det vil si at kunden må begrense forbruk eller produksjon når det ikke er nok plass i nettet.
- Vi legger til grunn at forbrukerne blir mer fleksible framover, og at aktørene responderer på kraftmarkedets signaler. I ulike delområder av landet vil dette gi grunnlag for en viss «overbooking» av kapasitetsreservasjoner.

I tillegg bidrar markedstiltak slik som flytbasert markedskobling (innføres i 2024), automatisert systemdrift og prisområder til høy utnyttelse av kraftsystemet.

Myndighetenes rammebetingelser må tilrettelegge for tempo

Tilstrekkelig kapasitet og fremdrift for kunder som ønsker tilknytning avhenger av gode rammebetingelser. Konsesjonsprosesser utgjør en stor del av ledetiden til prosjektene våre. Statnett har per i dag 16 søknader til konsesjonsbehandling. I tillegg venter ytterligere 12 søknader i kø for å få tildelt saksbehandler i NVE. Økt tempo i nettutbyggingen krever effektive prosesser, hvor viktige konsesjonssøknader ikke blir liggende i påvente av behandling. I tillegg må den økonomiske reguleringen tilpasses behovet for økte investeringer og legge til rette for at nettutviklingen kan skje i et raskere tempo.

Statnett ser frem til avtalt møtet med RME

I møtet vi vil gjennomgå innholdet i vårt brev. Vedlagt er en oppsummering av kapasitets-situasjonen i ulike deler av landet og Statnetts planer. Vi henviser til Systemutviklingsplan 2023 og områdeplanene for ytterligere informasjon. Områdeplanene oppdateres i løpet av 2024 og i begynnelsen av 2025.

Med vennlig hilsen

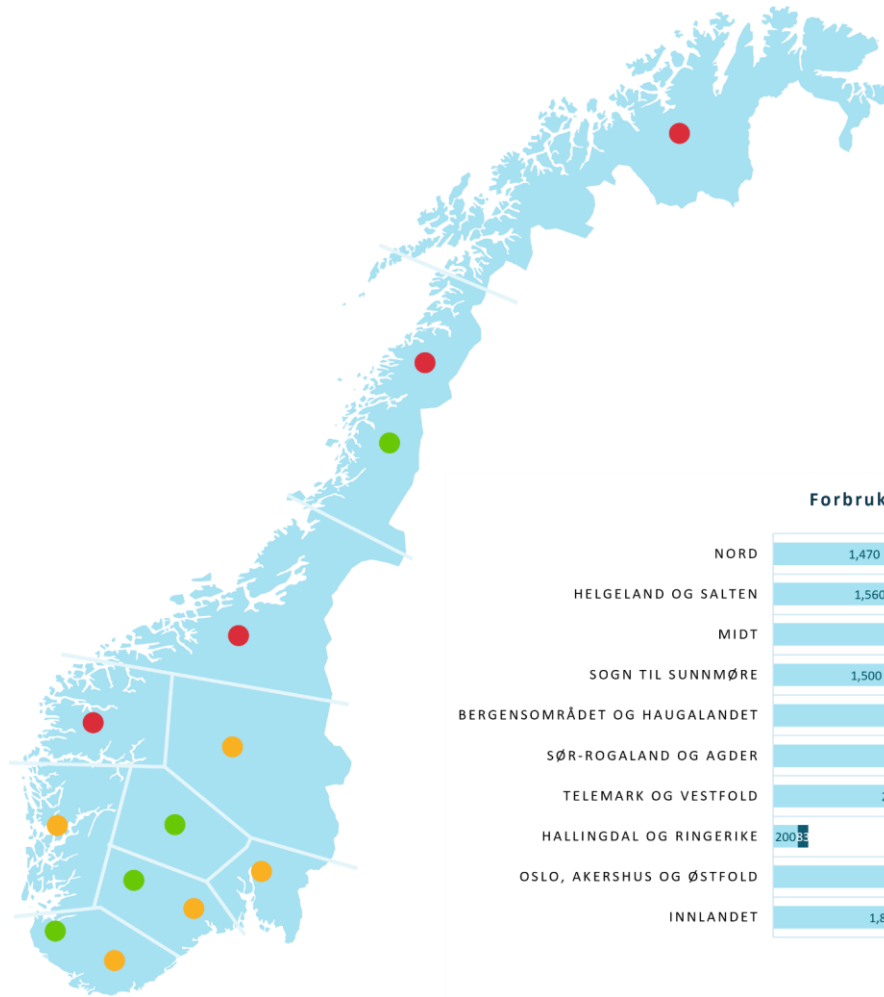
Hilde Tonne

Konsernsjef, Statnett SF

Vedlegg:

- 1) Reservert kapasitet og kapasitet utover vanlig forbruk
- 2) Notat med mer utfyllende svar på RMEs spørsmål

Vedlegg 1. Reservert kapasitet og kapasitet til forbruk ut over vanlig forbruk. Status per 31.12.2023.

Mulig å reservere mer kapasitet ut over vanlig forbruk

- **Ja**
Helgeland
Hallingdal og Ringerike
Telemark
Sør-Rogaland
- **Under vurdering**
Bergensområdet og Haugalandet
Agder
Vestfold og Grenland
Oslo, Akershus og Østfold
Innlandet
- **Nei**
Nord
Salten
Midt
Sogn til Sunnmøre

Forbruk: Historisk og reservert, 2018-2023 (MW)

